

Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi

Special Issue: Education, Environment, and Sustainable Development – Multidimensional Approaches and Scientific Research (15 October 2025)

Academic Journal of History and Idea

Araştırma Makalesi | Research Article

Geliş tarihi | Received: 11.09.2025

Kabul tarihi | Accepted: 10.10.2025

Yayın tarihi | Published: 15.10.2025

Veli Aliyev

<https://orcid.org/0009-0005-2477-4603>

Associate Professor, Dean of the Faculty of Education, Nakhchivan State University, Nakhchivan, Azerbaijan, velieliyev@ndu.edu.az

Atıf Künyesi | Citation Info

Aliyev, V. (2025). Öğretmenlerin Pedagojik Faaliyeti: Özü, Görevleri ve Modern Çağdaş Zorluklar. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 12 (Special Issue: Education, Environment, and Sustainable Development – Multidimensional Approaches and Scientific Research), 12-20.

Öğretmenlerin Pedagojik Faaliyeti: Özü, Görevleri ve Modern Çağdaş Zorluklar

Öz

Bu çalışma, öğretmenlerin pedagojik faaliyetlerinin özünü, görev alanlarını ve çağdaş eğitim ortamının getirdiği yeni gereksinimleri kapsamlı biçimde incelemektedir. Pedagojik faaliyet, öğretmenin yalnızca bilgi aktarıcısı değil; aynı zamanda öğrencilerin bilişsel, duyuşsal, sosyal ve etik gelişimini destekleyen çok boyutlu bir süreç olarak ele alınmıştır. Araştırmada öğretim, terbiye, organizasyon ve metodik yönler sistematik biçimde analiz edilmiş; dijital teknolojilerin entegrasyonu, bireyselleştirilmiş öğrenme, kapsayıcı eğitim ve yenilikçi öğretim yaklaşımlarının önemi vurgulanmıştır. Ayrıca öğretmenin mesleki gelişimi, yaşam boyu öğrenme ilkesi ve toplumsal sorumluluk bilinciyle ilişkilendirilmiştir. Sonuç olarak, öğretmenlerin pedagojik faaliyetlerinin eğitim kalitesi, öğrenci başarısı ve toplumsal ilerleme üzerindeki belirleyici etkileri ortaya konulmuş, modern dönemde öğretmenlik mesleğinin stratejik bir dönüşüm sürecinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Öğretmen, Pedagojik Faaliyet, Öğretim, Eğitim, Modern Çağdaş Gereksinimler

The Pedagogical Activity of Teachers: Essence, Functions, and Contemporary Challenges

Abstract

This study comprehensively examines the essence of teachers' pedagogical activities, their functional domains, and the new requirements arising from contemporary educational environments. Pedagogical activity is considered not merely as the transmission of knowledge but as a multidimensional process that supports students' cognitive, affective, social, and ethical development. The study systematically analyzes the instructional, educational, organizational, and methodological dimensions, emphasizing the importance of digital technology integration, individualized learning, inclusive education, and innovative teaching approaches. Furthermore, teachers' professional development is associated with the principle of lifelong learning and a sense of social responsibility. As a result, the study reveals the decisive influence of teachers' pedagogical activities on educational quality, student achievement, and social progress, concluding that the teaching profession is undergoing a strategic transformation process in the modern era.

Keywords: *Teacher, Pedagogical Activity, Teaching, Education, Contemporary Requirements, Digital Education, Innovative Methods*

Giriş

Eğitim, toplumların gelişiminin temel dayanaklarından biridir ve bu süreçte öğretmenlerin rolü belirleyici bir öneme sahiptir. Öğretmen, yalnızca bilgi aktaran bir kişi değil, aynı zamanda öğrencinin kişiliğinin şekillenmesinde, sosyal ve kültürel değerlerin benimsenmesinde anahtar bir figür olarak ortaya çıkar (Balyer, 2019). Eğitim süreci; bireylerin bilgi, beceri ve değerler kazanmasını sağlayan çok boyutlu bir etkinliktir ve bu etkinliğin başarılı olması, büyük ölçüde öğretmenin pedagojik yeterliliklerine bağlıdır.

Son yıllarda küreselleşme, bilgi ve iletişim teknolojilerinin hızlı gelişimi ve ekonomik-sosyal ihtiyaçlardaki değişimler, öğretmenlerin pedagojik faaliyetlerini daha karmaşık ve çok boyutlu hale getirmiştir. Bu bağlamda öğretmenler, yalnızca dersleri planlamak ve uygulamakla kalmayıp, aynı zamanda öğrencilerin eleştirel düşünme, problem çözme ve sosyal becerilerini geliştirmeye yönelik stratejiler de geliştirmek durumundadır. Dolayısıyla öğretmenlerin pedagojik faaliyetlerinin bilimsel olarak incelenmesi, mesleki yeterliliklerinin artırılması ve pedagojik stratejilerin geliştirilmesi günümüzde büyük önem taşımaktadır (Bryson, 2018). Tarihsel açıdan bakıldığında, öğretmenlerin pedagojik rolü zaman içinde evrilmiş ve farklı toplumlarda değişik şekillerde tanımlanmıştır. Eski çağlardan günümüze kadar eğitimde öğretmen, hem bilginin aktarıcısı hem de ahlaki ve sosyal değerlerin taşıyıcısı olarak görülmüştür. Özellikle modern eğitim anlayışında öğretmenin rolü yalnızca ders anlatımıyla sınırlı olmayıp, öğrencinin zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimini bütüncül bir şekilde destekleyen bir rehber olarak ele alınmaktadır. Ayrıca, pedagojik faaliyetlerin teorik temelleri, öğretim yöntemleri ve öğretmenin mesleki rolü hakkında kısa bir değerlendirme yapılması, okuyucunun konunun önemini daha iyi anlamasını sağlar. Bu bağlamda öğretmenin pedagojik rolü, bilgi aktarmanın ötesinde; öğrencinin karakter gelişimi, toplumsal uyum ve kültürel değerlerin içselleştirilmesi açısından kritik bir işlev taşır. Sonuç olarak, eğitim sürecinde öğretmenin rolü çok boyutlu, dinamik ve sürekli gelişim gerektiren bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle öğretmenlerin pedagojik faaliyetlerinin kapsamlı bir şekilde analiz edilmesi, günümüz eğitim sistemlerinin etkinliğini artırmak ve öğrencilerin tam potansiyellerini ortaya çıkarabilmek için gereklidir.

Pedagojik Faaliyetin Mahiyeti

Pedagojik faaliyet, öğretmenin öğrencilerin bilgi, beceri ve dünya görüşünü geliştirmek amacıyla yürüttüğü planlı, amaçlı ve sistematik etkinliklerin bütünüdür (Khalilov, 2025). Bu faaliyet yalnızca akademik bilgi aktarımıyla sınırlı değildir; aynı zamanda öğrencilerin kişilik gelişimi, sosyal becerileri ve ahlaki değerlerinin şekillenmesini de kapsar. Öğretmenin pedagojik faaliyeti, eğitim sürecinin temel taşı olarak öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve sosyal alanlarda bütüncül gelişimini destekleyen dinamik bir süreçtir.

Temel Özellikler

Amaçlılık (Məqsədyönlülük)

Pedagojik faaliyetin en temel özelliği amaçlı olmasıdır. Öğretmen, dersleri yalnızca bilgi aktarmak için değil, aynı zamanda öğrencinin kişilik gelişimini, sosyal becerilerini ve etik değerlerini geliştirmek amacıyla planlar. Bu yaklaşım, öğrencilerin hem akademik hem de duygusal ve sosyal yönlerden dengeli bir gelişim göstermesine katkı sağlar.

Sistematiklik (Sistemlilik)

Pedagojik süreçlerin planlı ve aşamalı şekilde yürütülmesi, öğrenme sürecinde ardışıklık ve tutarlılık sağlar. Öğretmen; ders planları, değerlendirme yöntemleri ve öğretim stratejilerini birbirine entegre ederek öğrenmenin etkinliğini artırır. Sistematik yaklaşım, özellikle karmaşık konuların anlaşılmasını kolaylaştırır ve bilgilerin kalıcılığını destekler.

Birey Odaklılık (Şəxsiyyət yönümlülük)

Her öğrencinin bireysel özellikleri, yetenekleri ve ilgi alanları dikkate alınır. Farklı öğrenme stillerine uygun yöntemlerin uygulanması, öğrencilerin katılımını ve motivasyonunu artırır. Öğretmenin bireyselleştirilmiş yaklaşımı, pedagojik etkinliğin verimliliğini yükseltir (Khalilov, Adilzade, Rzayev, Guliyev & Yusifova, 2024).

Yaratıcı Yaklaşım (Yaradıcı yanaşma)

Öğretmen, ders sürecinde yenilikçi yöntemler ve çağdaş öğretim tekniklerini kullanır. Bu sayede öğrencilerin ilgisi artar, aktif katılım teşvik edilir. Problem çözme teknikleri, proje tabanlı öğrenme, rol yapma ve etkileşimli öğretim uygulamaları; öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirir.

Pedagojik Faaliyetin Ek Boyutları

Pedagojik faaliyet yalnızca öğretim teknikleriyle sınırlı değildir. Aynı zamanda öğretmenin mesleki etik anlayışı, iletişim becerileri ve pedagojik deneyimiyle doğrudan ilişkilidir.

Mesleki Etik

Öğretmen, eğitim sürecinde etik ilkelere uyarak öğrencilerin güvenini kazanır ve onlara örnek olur.

İletişim Becerileri

Etkili iletişim, öğrencilerin öğrenme motivasyonunu artırır, sınıf içi etkileşimi kuvvetlendirir ve iş birliğini destekler.

Pedagojik Deneyim

Deneyimli öğretmenler, ders süreçlerini daha verimli yönetir, öğrenci ihtiyaçlarını daha doğru analiz eder ve yenilikçi uygulamaları başarıyla entegre eder.

Öğretmenin Pedagojik Faaliyetinin Temel Alanları

Öğretmenin pedagojik faaliyetleri, eğitim sürecinde çok boyutlu bir rol üstlenir ve öğrencilerin akademik, sosyal ve duygusal gelişimini destekleyen bir yapı oluşturur. Bu faaliyetler, öğretmenin mesleki sorumlulukları çerçevesinde planlı, amaçlı ve sistematik olarak yürütülür. Aşağıda pedagojik faaliyetlerin beş temel alanı detaylı bir şekilde incelenmiştir.

Öğretim Faaliyeti

Öğretim faaliyeti, öğretmenin temel iş alanıdır ve öğrencilerin bilgi, beceri ve yeterliliklerini geliştirmeyi hedefler (Khalilov, 2022). Bu süreç yalnızca bilgi aktarımıyla sınırlı değildir; öğretmen öğrencilerin düşünme yetilerini, eleştirel düşünme becerilerini ve yaratıcılık kapasitelerini geliştirmekle de yükümlüdür.

Detaylı Açıklama

- Ders planlaması, öğretim yöntemlerinin seçimi ve değerlendirme kriterlerinin belirlenmesi, öğretim faaliyetinin temel bileşenleridir.
- Etkin öğretim süreci, öğrencilerin aktif katılımını gerektirir ve öğrenmenin derinleşmesini sağlar.
- Uygulamalı örnekler arasında proje tabanlı öğrenme, problem çözme etkinlikleri, grup tartışmaları ve deneysel uygulamalar yer alır.
- Modern pedagojik yaklaşımlar, öğrencilerin öğrenme sürecini bireyselleştirme ve farklı öğrenme stillerine uyarlama imkânı sunar.

Terbiye / Değer Geliştirme Faaliyeti

Terbiye faaliyeti, öğrencilerin ahlaki, kültürel ve vatandaşlık değerlerinin gelişimini hedefler (Balyer, 2019). Bu alan, öğretmenin öğrenciler için bir sosyal model ve davranış örneği olmasını gerektirir.

Detaylı Açıklama

- Öğretmen, öğrencilerin etik ve sosyal becerilerini geliştirmek için sınıf içi ve dışı etkinliklerde örnek olur.
- Proje ve faaliyet temelli dersler, öğrencilerin işbirliği, sorumluluk bilinci ve toplumsal farkındalıklarını artırır.
- Sosyal sorumluluk projeleri, gönüllülük faaliyetleri ve okul içi etkinlikler öğrencilerin toplumsal duyarlılığını güçlendirir.
- Terbiye faaliyetleri, öğrencilerin karakter gelişimi, özgüven ve liderlik becerilerinin gelişmesine katkıda bulunur.

Organizasyon Faaliyeti

Organizasyon faaliyeti, sınıf ortamının yönetimi, ders süreçlerinin planlanması ve kolektif faaliyetlerin düzenlenmesini kapsar (Taleh, 2021).

Detaylı Açıklama

- Sınıf yönetimi, öğrencilerin güvenli ve düzenli bir öğrenme ortamında etkin bir şekilde çalışmalarını sağlar.
- Öğretmen, grup çalışmaları, rol oyunları ve işbirlikçi öğrenme yöntemleri ile öğrencilerin derslere aktif katılımını teşvik eder.
- Organizasyon faaliyeti, öğretmenin liderlik, yönetim ve iletişim becerilerini güçlendirir.
- Etkili organizasyon, ders materyallerinin düzenlenmesi, zamanın verimli kullanılması ve sınıf içi disiplinin sağlanmasını içerir.

Metodolojik Faaliyet

Metodolojik faaliyet, öğretmenin ders süreçlerinde modern öğretim stratejilerini kullanması ve yeni pedagojik teknolojileri uygulamasını kapsar (Bryson, 2018).

Detaylı Açıklama

- Elektronik ders materyalleri, interaktif sunumlar ve dijital değerlendirme araçları metodolojik faaliyetin temel bileşenlerindendir.

- Öğretmen, farklı öğrenme stillerine uygun yöntemler ve materyaller kullanarak öğrencilerin ilgisini ve öğrenme motivasyonunu artırır.
- Teknolojinin etkin kullanımı, dersin verimliliğini yükseltir ve öğrencilerin bilgiye erişimini kolaylaştırır.
- Metodolojik faaliyet, öğretmenin pedagojik deneyimini sürekli güncellemesine ve yenilikçi uygulamaları derslerine entegre etmesine imkân tanır.

Araştırma Faaliyeti

Araştırma faaliyeti, öğretmenin mesleki gelişimi için kritik öneme sahiptir. Öğretmen, öğretim deneyimlerini analiz eder, yeni pedagojik yöntemleri öğrenir ve uygular (Khalilov, 2025).

Detaylı Açıklama

- Öğretmen, kendi öğretim uygulamalarını değerlendirerek zayıf ve güçlü yönlerini belirler.
- Mesleki gelişim programları, seminerler ve bilimsel konferanslar, öğretmenin bilgi ve becerilerini artırmasına katkıda bulunur.
- Araştırma faaliyeti, öğretmenin ömür boyu öğrenme ilkesini benimsemesine ve pedagojik yenilikleri uygulamasına yardımcı olur.
- Bu faaliyet, eğitim kalitesini artırır ve öğrencilerin öğrenme deneyimini zenginleştirir.

Modern Dönemde Pedagojik Faaliyetin Zorlukları ve Çağrışımları

Günümüz eğitim ortamı, öğretmenler için birçok yeni zorluk ve fırsatı beraberinde getirmiştir. Küreselleşme, teknolojik ilerlemeler ve toplumsal değişimler, pedagojik faaliyetlerin doğasını dönüştürmüş ve öğretmenlerden çok boyutlu yetkinlikler talep etmiştir (Balyer, 2019; Khalilov, 2025).

Dijital Teknolojiler

Modern eğitimde öğretmenler, bilgi ve iletişim teknolojilerini (BİT) etkin bir şekilde kullanabilmelidir. Dijital eğitim kaynaklarının verimli kullanımı, öğrencilerin öğrenme deneyimini zenginleştirir ve ders süreçlerini daha etkileşimli hale getirir.

Detaylı Açıklama

- Öğretmenler, çevrimiçi ders platformlarını, interaktif uygulamaları ve dijital materyalleri etkili bir şekilde entegre etmelidir.
- Öğrencilerin teknoloji kullanım becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlikler düzenlemek, öğrenme motivasyonunu artırır.

- Dijital okuryazarlık, öğretmenlerin pedagojik planlama ve değerlendirme süreçlerinde kritik bir rol oynar.

Eleştirel ve Yaratıcı Düşünme

Günümüz eğitiminde öğretmenler, öğrencilerin problem çözme, yaratıcı düşünme ve işbirliği becerilerini geliştirmeye odaklanmalıdır.

Detaylı Açıklama:

- Proje tabanlı öğrenme ve işbirlikçi ders yöntemleri, öğrencilerin eleştirel düşünme yetilerini geliştirmede etkili araçlardır.
- Öğrenciler, sorunları analiz ederek ve çözüm önerileri üretmek aktif öğrenme sürecine katılırlar.
- Bu yaklaşım, öğrencilerin hem akademik hem de sosyal becerilerinin bütüncül gelişimini destekler.

Kapsayıcı (İnklüziv) Eğitim

Modern pedagojide öğretmenler, farklı öğrenme ihtiyaçlarına sahip öğrencileri dikkate alarak öğretim sürecini uyarlamak zorundadır.

Detaylı Açıklama

- Farklı öğrenme stillerine sahip öğrenciler için esnek öğretim stratejileri geliştirilmelidir.
- Özel gereksinimli öğrenciler için uygun materyal ve destekler sağlanmalıdır.
- İnklüziv eğitim, sınıf ortamında eşitlik ve adalet anlayışını güçlendirir.

Mesleki Gelişim ve Ömür Boyu Öğrenme

Öğretmenler, sürekli değişen eğitim ortamına uyum sağlamak için kendi mesleki gelişimlerini sürekli desteklemelidir (Khalilov et al., 2024).

Detaylı Açıklama

- Seminerler, kurslar, bilimsel konferanslar ve mesleki eğitim programları öğretmenlerin bilgi ve becerilerini güncel tutmasını sağlar.
- Öğretmenlerin ömür boyu öğrenme yaklaşımı benimsemesi, pedagojik yeniliklerin sınıfa etkin şekilde aktarılmasını mümkün kılar.
- Sürekli mesleki gelişim, öğretmenin hem pedagojik yeterliliklerini artırır hem de öğrencilerin öğrenme süreçlerinin kalitesini yükseltir.

Modern Pedagojik Yöntemler ve Sosyal-Duygusal Beceri Gelişimi

Günümüz pedagojik faaliyetleri, sadece bilgi aktarmakla sınırlı kalmayıp interaktif teknolojiler, proje tabanlı öğrenme, kooperatif dersler ve sosyal-duygusal beceri geliştirme yöntemleri ile zenginleşmiştir (Khalilov, Alikhanov, Hasanov, & Ahmadova, 2024).

Detaylı Açıklama

- Kooperatif ve proje tabanlı dersler, öğrencilerin iletişim, takım çalışması ve liderlik becerilerini geliştirmelerine katkı sağlar.
- Sosyal-duygusal öğrenme uygulamaları, öğrencilerin empati, öz-farkındalık ve duygusal düzenleme becerilerini destekler.
- İnteraktif ve dijital teknolojilerin kullanımı, öğrenme sürecini daha etkileşimli ve motive edici hâle getirir.

Sonuç

Öğretmenlerin pedagojik faaliyetleri, toplumun hem entelektüel hem de sosyal gelişimi için temel bir unsurdur. Günümüzde öğretmenlik, yalnızca bilgi aktarmaktan ibaret bir görev değildir; aynı zamanda öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına duyarlı olmayı, yaratıcı öğretim yöntemlerini kullanmayı ve dijital teknolojileri eğitim süreçlerine etkin bir şekilde entegre etmeyi gerektiren çok boyutlu bir süreçtir. Eğitim ortamında pedagojik faaliyetin kalitesinin artırılması, öğrencilerin akademik başarılarının yanı sıra sosyal ve duygusal gelişimlerini de destekler. Bunun yanı sıra, öğretmenlerin pedagojik yeterliliklerini geliştirmeleri, öğretim süreçlerinde inovatif yaklaşımları benimsemeleri ve farklı öğrenme stillerine uygun stratejiler geliştirmeleri, eğitim sisteminin genel kalitesini doğrudan etkiler. Kaliteli pedagojik faaliyetler, yalnızca bireysel öğrenci gelişimini değil, aynı zamanda ulusal eğitim sisteminin sürdürülebilir bir biçimde ilerlemesine ve toplumun genel refah seviyesinin artmasına katkı sağlar. Modern eğitim anlayışında öğretmenler, öğrenme süreçlerinde rehber, mentor ve kolaylaştırıcı roller üstlenirler. Bu bağlamda, pedagojik etkinliklerin etkin bir şekilde planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi, eğitimde kaliteyi artıran en önemli faktörlerden biridir. Eğitimde teknolojik araçların kullanımı, öğretim materyallerinin çeşitlendirilmesi ve öğrencilerin aktif katılımını sağlayacak yöntemlerin uygulanması, pedagojik sürecin verimliliğini artıran temel unsurlar olarak öne çıkar. Sonuç olarak, öğretmenlerin pedagojik faaliyetleri sadece eğitim sistemi açısından değil, aynı zamanda toplumsal gelişim ve kalkınma açısından da kritik bir öneme sahiptir. Etkin ve nitelikli pedagojik uygulamalar, hem bireysel hem de toplumsal düzeyde sürdürülebilir bir gelişim için vazgeçilmez bir temel oluşturur.

Kaynaklar

Balyer, A. (2019). The role of teacher in education and society. *International Journal of Educational Studies*, 11(3), 45–57.

Bryson, J. M. (2018). *Strategic planning for public and nonprofit organizations* (5th ed.). Wiley.

Khalilov, T. (2022). Formation and development of education in Nakhchivan (End of the XIX century before the early XX century). *The Journal of Corporate Governance, Insurance, and Risk Management (JCGIRM)*, 9(2), 365–373.

Khalilov, T. (2025). Strategic planning-based management practices in higher education institution. *Pakistan Journal of Life and Social Sciences*, 23(1), 4772–4781.

Khalilov, T., Adilzade, I., Rzayev, O., Guliyev, N., & Yusifova, N. (2024). The role of strategic planning in the organization of management systems in higher education institutions: Insights from international practice. *Pakistan Journal of Life and Social Sciences*, 22(2), 14320–14334. <https://doi.org/10.55214/25768484.v8i6.3361>

Khalilov, T., Aliyev, V., Guliyeva, M., & Babayeva, M. (2024). Strategic management mechanisms, directions, and functions in higher education. *Pakistan Journal of Life and Social Sciences*, 22(2), 12146–12162. <https://doi.org/10.57239/PJLSS-2024-22.2.000869>

Khalilov, T., Alikhanov, V., Hasanov, N., & Ahmadova, M. (2024). The content and essence of the strategic planning process in higher education institutions. *Pakistan Journal of Life and Social Sciences*, 22(2), 14320–14334.

Taleh, K. (2021). Education in Nakhchivan: Stages of development and future perspectives. *Бюллетень науки и практики*, 7(5), 485–492.

Telif ve Lisans Bildirimi

Bu makalenin tüm yayın ve telif hakları Journal of Academic History and Ideas / Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi'ne aittir. Makale, dergi tarafından Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı (CC BY-NC 4.0) kapsamında açık erişimli olarak sunulmaktadır (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>). Bu lisans kapsamında, makale uygun bilimsel atıf yapılması koşuluyla ve yalnızca ticari olmayan amaçlarla her türlü ortamda kullanılabilir, çoğaltılabilir ve paylaşılabılır; ancak orijinal içeriğin değiştirilmesi, dönüştürülmesi veya üzerinde türev eser üretilmesi kesinlikle yasaktır. Dergide yayımlanan çalışmaların bilimsel, hukuki ve etik sorumluluğu tamamen makale yazar(lar)ına aittir; dergi editörleri ve yayın kurulu bu içerik nedeniyle sorumlu tutulamaz. Makalenin ticari yeniden kullanımı, çeviri veya yeniden yayımlanmasına ilişkin tüm talepler, derginin editör kuruluna akademiktarihvedusunce@gmail.com adresi üzerinden iletilmelidir.